

**Weg met
slechte teksten!**

**Wat je moet schrappen
om beter te schrijven**

Wouter van Wingerden

Weg met slechte teksten!

Wat je moet schrappen om beter te schrijven

Wouter van Wingerden

Dit boek zorgt dat je beter gaat schrijven ...

... omdat je leert schrappen wat niemand wil lezen

Weg met slechte teksten! maakt werk van de wijsheid 'schrijven is schrappen'. Wát je moet schrappen, vertelt dat devies niet. Dit boek doet dat wel.

Voor wie is dit boek?

Voor iedereen die in z'n dagelijks leven nu eenmaal regelmatig schrijft. Voor studie, beroep, hobby of vrijwilligerswerk. Of het nu mails of rapporten zijn, bewonersbrieven of productbeschrijvingen, je kunt je teksten een stuk prettiger leesbaar maken.

Word je niet enthousiast van je eigen teksten? Krijg je er nooit positieve reacties op? Dan kan dat best eens liggen aan lange zinnen, moeilijke woorden of een onpersoonlijke stijl. Die dingen, en nog veel meer, kun je afleren met de 44 hoofdstukken en 11 kaders in *Weg met slechte teksten!*

Wat maakt dit boek anders dan andere schrijfboeken?

Beter schrijven, daar is niet één recept voor – er zijn er heel veel. Er kan en mag van alles, er moet niets. Misschien werken boeken en cursussen die je beter willen leren schrijven daarom vaak niet zo goed. Ze zeggen allemaal iets anders, of ze praten elkaar in andere woorden na. Maar lees en schrijf je nu betere teksten dan vroeger? Mwah.

Daarom doe ik het andersom. Het is namelijk behoorlijk duidelijk wat níét fijn leest. Die

schrijffzonden laten zich veel makkelijker opsommen dan schrijfdeugden. De hoofdmoot van dit boek is dus: weg met alles wat een goeie tekst in de weg zit.

Staat er ook in wat ik wél moet doen?

Jazeker, ik geef een heleboel alternatieven voor slechte taal. Maar dat zijn eerder suggesties en ik verwijs ook door naar andere bronnen voor goed Nederlands. Dit is dus geen cursusboek, handleiding of stappenplan om te leren schrijven. Ik bied geen recept voor de perfecte tekst. Wel een boek waarmee je afleert om de verkeerde ingrediënten te gebruiken.

Zijn alle schrijffouten doodzondes?

Nee. Sterker nog: hoe meer en vooral hoe beter je schrijft, hoe meer 'zondes' je stiekem toch mag begaan. Maar: sloop de rommel voor alle zekerheid eerst helemaal uit je schrijfneigingen.

Zijn de adviezen in dit boek objectief?

Nee.

Maar dat zijn andere adviezen ook niet. Ze kunnen formeel of informeel zijn, conservatief of progressief. Ik ben van de moderne school. Als je weet dat taal en etiquette zich voortdurend ontwikkelen, heeft het geen zin om lang aan oude normen vast te houden.

Waarom ben je zo uitgesproken tegen veel vormen van taal?

Ik ben geen taalpolitie die woorden kan verbieden. Toch kies ik ervoor om stijve woorden en formuleringen expliciet te veroordelen. Waarom? Omdat zachte heemeesters stinkende wonden maken. 'Je kunt misschien beter niet te vaak *echter* schrijven' zou klinken als: het is goed, maar kies ook eens voor *maar*. En dat is dus een vrijbrief om heel vaak *echter* te blijven gebruiken.

Wie makkelijk naar *echter* grijpt, gebruikt waarschijnlijk ook allerlei andere ouderwetse, formele en moeilijke woorden en schrijft eerder omstandig dan to the point. Vertoon je die neiging, dan heb je dus een stevige correctie nodig. Zwarte rokers en drinkers raad je als arts ook niet aan om eens een sigaretje of glaasje minder te nemen, maar om helemaal te stoppen. En lukt dat niet, dan is een flinke reductie al duidelijke winst. Een béétje minder roken en drinken zet geen zoden aan de dijk.

Maar die oude woorden kunnen juist zo mooi zijn!

Ja, geniet er vooral van. Het punt is: als je formele en ouderwetse woorden gebruikt, doe je dat al snel ook – misschien wel ongemerkt – in teksten voor minder taalvaardige lezers. Je liefde voor verheven Nederlands zit dan dus je boodschap in de weg. Daarom ben ik streng en zeg ik: weg ermee! Anders zet ik alsnog de deur open voor lastiger leesbaar Nederlands. Bedenk ook: veel van je lezers lezen heel anders, en misschien minder graag, dan jij schrijft ...

Hoe gebruik ik dit boek?

Als bladerboek, zou ik adviseren. Bij welke hoofdstukken denk je: hé, dit doe ik verkeerd? Duik er maar eens in. Je belandt dan vanzelf ook bij andere hoofdstukken, omdat ik veel naar verwante onderwerpen verwijst. Niet om te herhalen, wel om verbanden te leggen. Veel schrijfproblemen, valkuilen en adviezen hangen met elkaar samen. Zo lees je uiteindelijk het hele boek wel.

Waar kan ik het best beginnen?

Dat verschilt per persoon, want elke schrijver heeft zo z'n sterke en zwakke punten. In welke schrijfreflex herken je je? Kijk eerst eens naar die hoofdstukken. Daar gaat het mogelijk mis in jouw teksten.

Je wil zo volledig mogelijk zijn. Alle voors en tegens, het hele proces inclusief details en subtiliteiten, want stel je voor dat je iets mist!

- > 1. Weg met lange teksten!
- > 7. Weg met nuance!
- > 8. Weg met de inleiding!
- > 10. Weg met lange zinnen!
- > 18. Weg met ontkenningen!

Je houdt het maar vaag. Het voelt veilig en comfortabel om je te verschuilen achter gemeenheden.

- > 12. Weg met passieve taal!
- > 24. Weg met clichés!
- > 25. Weg met eufemismen!
- > 30. Weg met 'men'!

Je schiet in een behoudende kramp. Wat je schrijft, komt uit een andere eeuw dan hoe je praat.

- > **11. Weg met schrijftaal!**
- > **22. Weg met moeilijke woorden!**
- > **27. Weg met gender!**
- > **28. Weg met 'geachte'!**
- > **29. Weg met dames en heren!**
- > **32. Weg met 'haar'!**
- > **33. Weg met 'echter'!**
- > **34. Weg met 'indien'!**
- > **35. Weg met 'welke'!**
- > **36. Weg met 'te'!**
- > **37. Niet weg met 'om' en 'er'!**

Je schrijft het liefst voor ingewijden. Je vakgenoten kunnen je prima volgen en het is maar lastig dat klanten en buitenstaanders je niet begrijpen.

- > **21. Weg met jargon!**
- > **23. Weg met vaagtaal!**
- > **43. Weg met afkortingen!**

Je bent een populaire jongen (m/v/x). Joviaal, creatief en helemaal mee met de nieuwste trends, ook in taal.

- > **13. Weg met rare werkwoordstijden!**
- > **14. Weg met anglicismen!**
- > **15. Weg met Engels!**
- > **17. Weg met verkleinwoorden!**
- > **20. Weg met spreekwoorden!**
- > **38. Niet weg met lidwoorden!**

Je bent kort door de bocht. Niet denken maar schrijven. Recht op je doel af en dat heiligt de middelen.

- > **4. Weg met leugens!**
- > **5. Weg met vooroordelen!**
- > **6. Weg met grote woorden!**
- > **9. Weg met los zand!**
- > **16. Weg met Vlaams en Hollands!**
- > **26. Weg met woke!**
- > **31. Weg met 'wij'!**

Je werkt snel, wel zo makkelijk. Even gauw wat tikken en klaar is Kees. Ze zullen toch wel snappen wat je bedoelt?

- > **19. Weg met verwarwoorden!**
- > **39. Weg met d/t-fouten!**
- > **40. Weg met tikfouten!**
- > **41. Weg met hoofdletters!**
- > **42. Weg met spaties!**
- > **44. Weg met foute leestekens!**

Je leert veel van het commentaar van anderen op jouw teksten, schrijf ik helemaal aan het eind van het boek. Zoals ik vind dat jij daar open voor moet staan, geldt dat ook voor mijzelf. Heb je kritiek of aanvullingen? Mail me dan op wouter@doetietsmettaal.nl.

Veel succes en plezier met (beter leren) schrijven!

Wouter van Wingerden

5

Weg met vooroordelen!

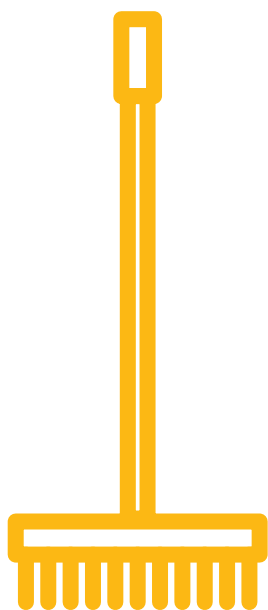
Het is soms gewoon lekker (en) makkelijk om de zaken simpel voor te stellen. Grof, zwart-wit, wij-zij. Toch moet je als schrijver geen oogkleppen op hebben. Weet dat niet iedereen dezelfde kijk op de wereld kan hebben.

Generaliseren kun je afleren

Weg met generalisaties

Ons taalgebruik stikt van de vooroordelen en veralgemeniseringen. Zelfs bij het eerste woord van die zin kun je vraagtekens zetten. Wees voorzichtig met onschuldig ogende aannames. De wereld is niet zo zwart-wit. Hou daar in je teksten rekening mee: herkent de lezer zich in het perspectief dat jij vanzelfsprekend vindt?

Niet iedereen is:

- rijk
- wit
- oud
- man
- jong
- vrouw
- hetero
- samen
- bereisd
- bekend
- gezond
- energiek
- extravert
- Nederlands
- zelfredzaam
- hoogopgeleid

Niet iedereen heeft:

- tv
- ouders
- ambitie
- jouw IQ
- een tuin
- vrienden
- kinderen
- een auto
- een woonhuis
- een computer
- boeken in huis
- geen beperking
- een smartphone
- een 9-tot-5-baan
- contact met familie
- dezelfde kansen gehad
- Nederlands als moedertaal

Niet iedereen:

- werkt
- eet vlees
- leest graag
- gaat uit eten
- bestelt online
- drinkt alcohol
- spreekt Engels
- kan met het ov
- kan goed lezen
- houdt van sport
- luistert podcasts
- volgt het nieuws
- gaat op vakantie
- bezoekt evenementen
- kent 'bekende' mensen

> 16. Weg met Vlaams en Hollands!

Niet veralgemenen

Vooringenomenheid kan in je aannames zitten, maar ook in je woordkeuze. Wat is 'gewoon', hoe 'hoort het', wat is 'traditie'? En andersom verschilt ook voor iedereen wat modern is, of niet normaal, of vreemd. Typ je zo'n bevooroordeeld woord, tik jezelf dan eens op de vingers. Vraag je vooral af: kan ik bewijzen wat ik hier zeg? Gebeurt iets echt 'steeds vaker', doen 'de media' dat allemaal, geldt dit echt voor 'iedereen'?

- > 4. Weg met leugens!
- > 6. Weg met grote woorden!
- > 7. Weg met nuance!
- > 24. Weg met clichés!
- > 26. Weg met woke!
- > 27. Weg met gender!

boomers • buitenlanders • de burger • de (gewone, hardwerkende) Nederlander
• de jeugd, jongeren • de mensen in het land • het volk • in X y'en ze • mannen • millennials • minima • moslims • ouderen • studenten • vrouwen

Afrika • Azië • de provincie • de regio • de stad • Europa • het buitenland • Nederland • het noorden • Oostblok • het platteland

allemaal • geen mens • iedereen • men • mensen • met elkaar • niemand • samen • we, wij, ons

altijd • elke keer • nergens • niet meer van deze tijd • nooit • overal • steeds vaker • tegenwoordig • telkens weer • vaak • vroeger

allicht • logisch • natuurlijk • uiteraard • vanzelfsprekend • zeker • zoals bekend

Brussel • de media • Den Haag • de politiek

13 'fouten' die je mag maken

Spelling

Je mag gerust een **extra streepje** in een samenstelling zetten. Als je een lang woord moeilijk leesbaar vindt, zet dan een koppelteken tussen de delen. Bijvoorbeeld *gebits-check* of *Oekraïne-referendum*. Alleen in dictees wordt het streepje fout gerekend. > **42. Weg met spaties!**

Grammatica

'Het was hun te druk' en 'Kunnen we dat hun niet beter vragen?' zijn goed. *Hun* is hier een meewerkend voorwerp (of een ander indirect object). Maar: je mag ***hun* vervangen** door *hen* of *ze*, of door *aan hen*: 'Kunnen we dat niet beter aan hen vragen?' Veel mensen vinden *hun* niet mooi en *hen* wel. Als het geen nadruk heeft, klinkt ze nóg natuurlijker: 'Het was ze te druk.'

Van oorsprong is ***wiens* mannelijk** en is *wier* daar de vrouwelijke tegenhanger van. Maar steeds minder mensen kénnen *wier* überhaupt; *wiens* wordt nu voor alle mensen gebruikt. 'We gaan voor de kandidate *wiens* cv de meeste indruk maakt' raakt langzaam geaccepteerd. > **32. Weg met 'haar'!**

'De mensen ***waarvoor*** we werken' is goed. Je kunt ook *de mensen voor wie* schrijven. Dat wordt verzorgder gevonden, maar het verbod op *waarvoor* is ooit ten onrechte bedacht en we zeggen massaal *iemand waar ik mee chat* en *de man waarvan ik hou*.

'Een ***hele* drukke** week': dat hoef je niet te corrigeren in 'een *heel* drukke week'. *Hele* is een veelvoorkomende uitzondering op de regel dat je bijwoorden niet verbuigt. Let op: hoe zakelijker de tekst, hoe beter het onverbogen *heel* past. 'Een *heel* kostbare operatie', bijvoorbeeld. > **11. Weg met schrijftaal!**

Moet ***na nadat de voltooide tijd*** volgen? Dat is vaak wel het geval, maar het is niet verplicht. Je mag schrijven: 'Nadat hij een burn-out *kreeg*, ging hij op een lager niveau werken.' Het hoeft dus niet per se *had gekregen* te zijn. > **13. Weg met rare werkwoordstijden!**

Wie blijft volhouden dat ***data* meervoud** is, verliest die strijd uiteindelijk. Dit woord voor 'gegevens, (digitale) informatie' wordt al vaker als enkelvoud dan als meervoud gebruikt, en dat is geen probleem. Je kunt dus schrijven: 'De data die techbedrijven verzamelen, is goud waard.'

Grammaticaal gezien is het logischer om meervoud te gebruiken in een zin als deze: 'Postma was **een van de eersten die** de fout ontdekte(n).' Van de eersten die de fout ontdekten (meervoud), was zij er één. Maar omdat de focus in zulke zinnen altijd op die ene genoemde ligt, voelt het enkelvoud goed.

Leestekens

Soms kun je een **komma weglaten** die er eigenlijk hoort te staan. Bijvoorbeeld tussen twee persoonsvormen of voor of na een bijzin. Vooral als de zin niet zo lang is en de komma je bij het lezen een beetje ophoudt. 'Wie spruitjes eet is dapper.' 'Er ontstond brand toen er aan het dak werd gewerkt.'

> 44. **Weg met foute leestekens!**

Je mag best hier of daar eens een **emoji gebruiken**. Tenminste, als je niet al te formeel online aan het communiceren bent met iemand. Het is typisch iets voor een-op-eencontact, niet voor op een website en zeker niet in gedrukte tekst.

Woordgebruik

'Er **mist** nog een bijlage' is wel zo'n beetje geaccepteerd. Je mist de bijlage en die ontbreekt, maar het gebruik van *missen* in de betekenis 'ontbreken' is geen echte fout.

> 14. **Weg met anglicismen!**

Het is eigenlijk *overgelegd*, niet *overlegd*, als je zegt dat je (officiële) documenten hebt laten zien. Het komt van *óverleggen* en niet van *overléggen*. Maar dat laatste wordt inmiddels zó vaak in de betekenis van het eerste gebruikt, dat het correcte *overgelegd* bijna gek klinkt. > 33. **Weg met 'echter'!**

'Door de fusie gaat ons bedrijf **onderdeel uitmaken** van een wereldwijd netwerk.' Je kunt ook zeggen 'wordt ons bedrijf onderdeel van' of 'gaat ons bedrijf deel uitmaken van', maar de contaminatie *onderdeel uitmaken* is zó gewoon geworden dat die inmiddels wel oké is. > B. 6 **bekende stijlfouten**

Levendiger teksten met spreektaal

De beste schrijvers hebben een goed oor voor spreektaal. Probeer jezelf daar ook in te trainen. Hoe praten mensen over een onderwerp? Vooral: mensen buiten je vakgebied? En hoe zou je iets vertellen of uitleggen aan die mensen?

Schrijf zoals je praat ...

Beeld je in dat je bij iemand thuis aan tafel zit of aan de deur staat. Zou je dan zeggen: 'U dient ten laatste 31 mei a.s. uw rekening voldaan te hebben'? Of 'U moet voor het eind van deze maand betalen'?

Oké, een gesprek ziet er rommelig uit als je het letterlijk uitschrijft. Onaffe zinnen, gehakkel, elkaar in de rede vallen. Pure gesproken taal opschrijven kan dus eigenlijk niet.

Spreektaalig schrijven is vooral: typische schrijftaal weglaten. Woorden en formuleringen die je niet over je lippen krijgt als je normaal praat. In gesproken taal gebruik je ook veel signaalwoorden en weinig lange en passieve zinnen. > **9. Weg met los zand!** > **10. Weg met lange zinnen!** > **12. Weg met passieve taal!**

... maar er zijn grenzen

Wie durft, kan in zulke 'geschreven spreektaal' ook best eens een uitroep wagen. 'Hoezo?' 'Joh!' 'O, zeker wel.' Je teksten worden er levendiger van. Maar het kan natuurlijk niet in alle genres. En spreektaalig strooigoed als *een soort van* en *zeg maar* zullen weinig lezers waarderen. Om nog maar niet te spreken van 'Kga me hond is uitlate' ...

Wat ik maar wil zeggen: we 'verschrijftalen' veel van wat we zeggen, maar niet alle spreektaal hoeft je te verzwijgen. 'Bij ons kan je hele grote pannenkoeken eten' mag best. Daar hoeft je niet per se *kun je* en *heel grote* van te maken. Ook met *goeie* of *niks* kun je best weggkomen. En wees niet te bang voor ooit 'verboden' spreektaal zoals *gelijk* in plaats van *meteen* en *wou* in plaats van *wilde*. Of voor de kleine woorden die je toon nuanceren: *even*, *maar*, *toch*, *wel*. > **C. 13 'fouten' die je mag maken** > **37. Niet weg met 'om' en 'er'!**

Het grootste verschil met een gesprek is dat je de reactie van je lezers niet ziet. Wees daarom kritisch op wat je schrijft: zorg dat je hun vragen beantwoordt en geen nieuwe oproept. Vandaar de nadruk op kort, eerlijk en direct. > **1. Weg met lange teksten!** > **4. Weg met leugens!** > **7. Weg met nuance!**

Geen omhaal van woorden

Dat kan korter! Die wijsheid geldt voor bijna alle teksten. Het betekent niet altijd dat je iets inhoudelijks moet schrappen. Kijk bijvoorbeeld eens naar woorden en uitdrukkingen waar ook een korte versie van bestaat.

niet	wel
behoort tot het verleden	is niet meer zo, is voortaan anders, is opgelost
daar is nog geen duidelijkheid over	dat is nog niet duidelijk
de mening toegedaan zijn	vinden
doen toekomen	sturen
een aanvang nemen	beginnen
gebruikmaken van	gebruiken
uiting geven aan onze wensen	zeggen wat we willen
ten uitvoer brengen	doen, uitvoeren
uitvoering geven aan	uitvoeren
vraagstuk	vraag, probleem
werkzaam zijn	werken
woonachtig zijn	wonen
zorgdragen voor	zorgen voor

Soorten schrijftaal om te schrappen

Verderop in dit boek vind je heel veel schrijftalige woorden en zinnen die je moet schrappen, onderverdeeld naar stijl, genre en woordsoort. Je kunt jezelf heel makkelijk op schrapbare schrijftaal betrappen. Zou een woord nooit uit je mond rollen in een spontaan gesprek? Schrijf het dan ook niet op. Bij twijfel gewoon even hardop voorlezen. Dan hoor je vanzelf wat niet 'beekt'.

- *er wordt, plaatsvinden*: > **12. Weg met passieve taal!**
- *laat staan, niet ondenkbaar*: > **18. Weg met ontkenningen!**
- *efficiënt, escaleren*: > **19. Weg met verwarwoorden!**
- *kantelpunt, de kar trekken*: > **20. Weg met spreekwoorden!**
- *adresseren, cocreatie, zien op*: > **21. Weg met jargon!**
- *crises, keuzen*: > **E. Formele uitgangen en meervouden**
- *paradigma, valide*: > **22. Weg met moeilijke woorden!**
- *faciliteren, traject, visie*: > **23. Weg met vaagtaal!**
- *hoogachtend, verblijf ik*: > **28. Weg met 'geachte'!**
- *ondergetekende, persoon*: > **30. Weg met 'men'!**
- *het bedrijf en haar locatie*: > **32. Weg met 'haar'!**
- *dienen te, echter, thans*: > **33. Weg met 'echter'!**
- *c.q., indien, niet dan nadat*: > **34. Weg met 'indien'!**
- *deze, hetgeen, welke*: > **35. Weg met 'welke'!**
- *jouw, een aantal is*: > **G. 10 regels om te vergeten**
- *inzake, qua, ten aanzien van*: > **36. Weg met 'te'!**

Het Engels is overal. Daar kun je veel van vinden en zeggen, maar we hebben ermee te dealen.

Hoe ga je met al dat Engels in het Nederlands om? Daar zijn geen regels voor, of nou ja, wel voor de spelling, maar niet voor welke term je 'moet' kiezen.

Een paar richtlijnen:

1. Kies Nederlands als voertaal voor een Nederlandstalig publiek. In je tekst, maar ook voor titels, slogans enzovoort.
2. Doe niet moeilijk over ingeburgerd Engels. Niemand zit te wachten op een vergezocht alternatief voor *e-mail* of *track-and-trace*.
3. Hou jargon binnen je eigen kring, zowel het Engelse als het Nederlandse. Daarbuiten wordt je vaktaal al snel raadselachtig.
4. Mijd al het Engels dat wordt gebruikt uit luiheid of om hip te doen. Je lezer kan vinden dat je aanstellerig en onoprecht klinkt. Plus: vooral de nieuwere leenwoorden zijn niet bij iedereen bekend.

Nodeloos stroigoed

Je moet zelf weten wat je zegt, natuurlijk. Toch kun je je bij het schrijven beter inhouden met het Engels waar sommige mensen in hun gesprekken mee strooien.

- as we speak
- awkward
- break
- by far
- cherrypicken
- creepy
- cringe
- de socials
- disaster waiting to happen
- entrepreneur
- FYI
- goals
- go for it
- go-to
- grow up
- guy
- homemade
- honestly
- how to
- I get it
- in a nutshell
- invite
- key
- knitwear
- lame duck
- major
- masterbedroom
- means a lot
- next level
- no way
- no-brainer
- off limits
- organic
- organiser
- pet peeve
- pre-owned
- pronouns
- reminder
- save the date
- struggelen
- sure
- thanks
- to go
- topic
- true
- weird
- whatever
- who's who
- why
- workload
- wrap-up
- you bet

not!

> 20. Weg met spreekwoorden!

> 21. Weg met jargon!

> 26. Weg met woke!

> 39. Weg met d/t-fouten!

> 42. Weg met spaties!

Engels jargon

Een zakelijke oplossing en een uitdaging zijn vage begrippen, maar met Engels kun je dat een beetje maskeren. Daar wordt het inhoudelijk natuurlijk niet beter van. Er is ook veel concreet jargon waar nu eenmaal geen Nederlands equivalent voor bestaat. Hoe dan ook: val niet-vakgenoten er niet mee lastig!

- agile
- alignen
- audit
- b2b
- b2c
- bottomline
- business solution
- can-do-mentaliteit
- challenge
- commitment
- content
- crossplatform
- deliveren
- empoweren
- gamechanger
- hands-on
- heads-up
- hub
- incentive
- keynote
- learnings
- lessons learned
- levelen
- meeting
- out of the box
- outsourcen
- overhead
- pilot
- professional
- rightsizen
- scope
- skills
- tackelen
- take-home message
- targets
- taskforce

Uitdrukkingen

Engelse uitdrukkingen, kun je die zomaar in het Nederlands gebruiken? Soms wel, meestal niet. Je hebt ze zelden echt nodig en er is vaak een Nederlands alternatief. Of je zegt gewoon letterlijk wat je bedoelt.

- A walk in the park
- Hold your horses
- Never say never
- When in Rome ...

Ingeburgerd

En dan zijn er de duizenden woorden die hun plek in het Nederlands allang verdiend hebben. De meeste kun je prima gebruiken, vooral als ze geen bekende Nederlandse tegenhanger hebben. Maar het is ook niet zo'n punt om te *checken* of iemand wil *shoppen* terwijl je ook kunt *navragen* of die wil *winkelen*.

Pas op met woorden als *event*, *kids* en *sale*, die veel voorkomen, maar nog wel weerstand oproepen. Heb je zo'n woord écht nodig als je ook gewoon *evenement*, *kinderen* en *uitverkoop* kunt gebruiken?

- bed-and-breakfast
- bias
- cool
- copy-paste
- daten
- e-mail
- feedback
- flow
- googelen
- impact
- influencer
- input
- item
- me-time
- muten
- no-go
- onenightstand
- pushen
- random
- selfie
- setting
- skippen
- statement
- triggeren
- vegan
- vintage
- wake-upcall

Cursiveren?

Nee, Engelse woorden hoef je vrijwel nooit te markeren in een tekst. Dus niet cursief en geen aanhalingstekens. Alleen als je verwacht dat de lezer dit Engelse woord – of een andere *rara avis*, een vreemde vogel – nog nooit gelezen heeft, kun je het schuin zetten: daarmee geef je aan dat je een nieuw begrip introduceert. Verderop in de tekst hoeft dat dan niet meer.

Weg met vaagtaal!

Je hebt iets te vertellen, anders zou je geen tekst schrijven. Het zal wel om een concrete boodschap gaan, toch? Daar gebruik je dan natuurlijk geen vage woorden voor. Wil het je maar niet lukken om een concrete tekst te schrijven, dan kun je je afvragen of je nu überhaupt iets te vertellen hebt. Misschien is het nog niet het juiste onderwerp of moment. Of ben jij niet de aangewezen persoon om erover te schrijven.

Wie, wat, hoe?

Waar héb je het over? Wat is dit voor iets, wat doe je nou echt?

Schrap alle vage termen uit je woordenschat, want ze zorgen voor onbegrip. Je publiek snapt je niet, vindt je verhaal niet interessant en jou niet overtuigend.

Als je onderstaande woorden met de beste bedoelingen gebruikt, is het tijd om ervan af te kicken. Je lezer wil iets concreters, duidelijker, specifiekers. Blijf je ze bewust gebruiken, dan heb je vermoedelijk iets te verbergen. > 4. Weg met leugens!

> 25. Weg met eufemismen!

aangeven • aanjager • aanpassing • aspect • benoemen • betrekken • bewaken
 • borgen • commitment • communiceren • component • culturomslag • de
 regie pakken/nemen • dimensie • doorzetten naar • een slag maken • element
 • extra impuls • faciliteren • gebeuren • het gesprek aangaan • het primaire
 proces • het veld • implementeren • inpassen • inzetten op • kaderen • kwaliteit •
 kwartiermaker • maatschappelijk • meenemen • monitoren • ontwikkeling • opgave
 • oppakken • opvolgen • realiseren • schakelen • sessie • situatie • stakeholder
 • strategisch • structuurvisie • sturen op • taakstelling • terugkoppelen • terrein •
 traject • transitie • uitrol • verandering • verbeterpunten • verbinder • vertaalslag •
 vlak • vraagstuk • waarden

Hoe concreter, hoe beter

Ook beeldspraak kan aan vaagheid lijden. Je kunt bijvoorbeeld iets *in de week leggen*, *tegen iemand aan houden* of *over de schutting gooien*. Het klinkt leuk, het lijkt vlot, maar je zegt er niks concreets mee. > 20. Weg met spreekwoorden! > 21. Weg met jargon!

Hoeveel, hoe vaak, wanneer, hoezeer?

Kijk kritisch naar woorden die iets nader lijken te bepalen, maar toch vaag zijn. Haal ze weg of wees specifieker. Ze zijn niet absoluut verboden; om *ongeveer* kun je bijvoorbeeld niet altijd heen. > 5. Weg met vooroordelen! > 37. Niet weg met 'om' en 'er'!

bepaalde • circa • diverse • een aantal
• een paar • enige • enkele • mate •
meerdere • om en nabij • ongeveer
• sommige • veel • weinig •
zekere • zo'n

doorgaans • in het algemeen • normaliter
• regelmatig • soms • vaak • weleens

binnenkort • in de toekomst • komende tijd •
laatst • later • nu • onlangs • snel • te zijner tijd

aanzienlijk • al dan niet • een stuk • enigszins
• grotendeels • hoofdzakelijk • min of meer •
overwegend • redelijk • tamelijk • tot op zekere
hoogte • voornamelijk

Wat, waar?

Vaagheid kan ook in verwijzingen zitten. Weet de lezer waar woorden als *hiervoor*, *dit* en *ze* op slaan? Kunnen ze aanwijzen naar wie of wat je verwijst of stuit je op onduidelijke, dubbelzinnige of zelfs foute verbanden? > 9. Weg met los zand! > 30. Weg met 'men'! > 32. Weg met 'haar'! > 35. Weg met 'welke'! > 36. Weg met 'te'!

bovenstaand • dit alles • een
en ander • eerder • elders • het
genoemde • het vorenstaande •
hierboven • hieronder • hiervoor
• onderstaand • verderop

Tevens gaarne geenszins trachten

Zodra mensen gaan schrijven, borrelen er ineens allemaal woorden op die ze nooit zouden uitspreken. En zodra mensen gaan borrelen, spreken ze allemaal woorden uit die ze nooit zouden opschrijven. Terwijl dat laatste niet eens zo'n gek idee zou zijn.

Want waarom zou je iets schrijven als 'Echter, dit dient terstond te geschieden'? Je zou toch altijd zeggen: 'Maar dat moet meteen gebeuren'?

Daarom vind je hier een verzameling nodeloos formele, ouderwetse, té schrifttalige woorden. De toegankelijker alternatieven liggen erg voor de hand, dus die staan er niet bij. Bedenk: hoe zou ik het op de borrel bij de burens vertellen? Schrijf het dan in die gewone woorden op. > 11. Weg met schrijftaal!
> 22. Weg met moeilijke woorden!

In de volgende hoofdstukken vind je de voegwoorden, verwijswaarden en voorzetsels die je beter kunt vervangen. > 34. Weg met 'indien'!
> 35. Weg met 'welke'! > 36. Weg met 'te'!

aanmerkelijk • abusievelijk • aldaar • aldus • alleszins • anderzijds • beiden • bij dezen •
bovenstaand • derhalve • desbetreffende • dientengevolge • echter • edoch • enerzijds
• enige • enkel • enkele • eveneens • evenwel • evident • exponentieel • gaarne •
geenzins • geheel • gehuwd • gereed • gezamenlijk • immers • initieel • legio
• mede • menigeen • nadien • niettemin • onzerzijds • opportuun • pertinent
• prematuur • primair • reeds • respectievelijk • secundair • separaat •
significant • slechts • spoedig • substantieel • ten laatste • terstond
• tevens • tezamen • thans • tijdig • toentertijd • vacant • veelal
• veelvuldig • voorheen • voorts • vorenvermeld • wederom •
werkzaam • woonachtig • zeer • zulks

bescheiden • betrokkene • consensus • dagtekening • derving • discrepantie • geschenk
• geschil • intentie • kennisgeving • kwantiteit • maal • mutatie • respons • restitutie •
's-Gravenhage • wijze • zijde

achten • beogen • berichten • beschikken over • consulteren • creëren
• de mening toegedaan zijn • delegeren • dienen te • doen toekomen
• doorgang vinden • een aanvang nemen • gelieve • genereren •
geschieden • impliceren • initiëren • kennismaken • lanceren •
mededelen • ontberen • opteren • overgelegd • pogen • ramen
• realiseren • rectificeren • reflecteren • retourneren • trachten
• valideren • verwittigen • verzoeken • voornemens zijn •
wensen • zich vervoegen bij • zich wenden tot • zorgdragen

Hoe je slordigheidjes voorkomt

voorkomt

Typfouten, ontspoorde zinnen: tekstverzorging kan op alle aspecten en in alle fases misgaan. Minimaliseer de risico's en doe je voordeel met deze 26 tips.

Vaardigheden

- Haal je **typdiploma**. Tienvingerig blind typen helpt echt.
- Train je beheersing van de **spellingregels**, vooral voor d/t, hoofdletters en samenstellingen.

Vorbereiding

- Let op de **ergonomie**: goede houding, goed toetsenbord, goed scherm. En misschien heb je wel een (betere) bril nodig.
- Gebruik de juiste **toetsenbordinstellingen** (het best: taal Nederlands, indeling VS internationaal, althans bij qwerty).
- Stel zoveel mogelijk **autocorrectieopties** zelf in: veelgemaakte tikfouten, tekstvervangng.
- Gebruik een **'textexpander'**: tover vaste formules tevoorschijn met afkortingen (typ 'mvg' en het wordt 'Met vriendelijke groet').

Minder risico

- Typ **zorgvuldiger!** Minder haast, meer aandacht.
- Maak gebruik van **spraakherkenning**, maar controleer die tekst wel goed.
- **Kopieer** stukken tekst van elders.
- Wees extra alert op **knip-en-plakfouten** als je zinnen verandert: foute volgorde, verdwenen of dubbele woorden, enkelvoud/meervoud.

Hulpmiddelen

- Schakel de **spellingcontrole** in, tijdens het typen of achteraf.
- Maar: **vertrouw niet blind** op wat de spellingcontrole signaleert en voorstelt. En pas je voorkeuren aan als de computer irritante dingen doet, bijvoorbeeld met hoofdletters.
- Gebruik gratis **languagetool.org**, online of geïntegreerd in een schrijfprogramma.

Zelf nalezen

- Neem na het schrijven eerst **rust** en zoek afleiding.
- Doe een snelle globale én een langzame precieze correctieronde.
- Zet de tekst tijdelijk in een ander lettertype.
> **3. Weg met Comic Sans!**
- Lees de tekst op een ander formaat scherm.
- **Print** de tekst uit, desnoods in een grotere letter.
- Lees ook eens **van achter naar voor**.

Oren en ogen

- Bij hardop **voorlezen** hoor je de fouten. Of laat dat doen door een ander of door de computer.
- Laat **iemand anders** – een bekende, collega of betaalde professional – je tekst nalezen.

Extra controle

- Maak je een fout wel vaker, in deze tekst of sowieso? Gebruik **'zoek en vervang'**. Dat werkt ook goed tegen dubbele spaties. > **44. Weg met foute leestekens!**
- Check belangrijke **namen** extra goed.
- Corrigeer de tekst zowel **voor als na opmaak**.

Tot slot

- Druk op **'verzend'** en je ziet geheid meteen toch nog een fout. Handig!
- **Spellingvraag?** Kijk op woordenlijst.org of vandale.nl of .be.

> **F. 12 hulpmiddelen voor je Nederlands**

> **41. Weg met hoofdletters!**

> **42. Weg met spaties!**

Register

- 2.0 24
aandachtspunt 25
aaneenschrijven 42
aan de hand van 36
aan elkaar J
aan elkaar schrijven 42
aangaande 36
aangeven 23
aangezien 34
aanhalingstekens 44
aanhef 28
aanjagen, processen - 21
aanjager 23
aanleiding 38
aanloop 10
aannames 5
aanschrijven 28
aansprekend schrijven
30, 31
aanstaan 20
aantal: enkelvoud/
meervoud G
aanvang(en) 33
aanvliegen 21
aanvliegroute 21
aanzienlijk 23
aardigheidje 17
aardrijkskundige namen
32, 41
abonnees H
absoluut 6
abstracte stijl 12
abus 25
abusievelijk 33
accenten 44
accommodatie H
achten 33
achternaam of voornaam
27, 28, 29
achterstand op de
arbeidsmarkt 25
acteren (op) A, 14, 21
actieve stijl 10, 12
actualiteit 26
ad baculum 4
ad hominem 4
ad populum 4
adresseren 14, 21
afbouwen 19
afbreken 3
afgelasten 19
afkaarten 21
afkorting in
samenstelling 42, 43
afkorting, punt na - G
afkortingen 29, 41, 43
aflassen 19
afleiding van afkorting
43, 44
afpellen 20
afraden 18
Afrika 5, 16
afschalen 25
afslanken 25
afsluiting 28
aftikken 21
aftrappen 20
afvloeien 20
afzakken 7
agenda 26
agile A, 15, 21
agressief H
al 37
aldaar 33
aldus 33
Algemeen Nederlands 16
alignen 15
alinea 3
alledaags schrijven 11
alleen 37
allemaal 5
aller tijden J
allochtoon 26
als gevolg van 36
als het gaat om 36
als het ware 37
als mens zijnde B
als/dan 34
alsmede 34
alsook 34
alternatieve feiten
25, 26
althans 7, 9
altijd 5
alvorens 34
alweer 37
alzheimer H, 41
ambachtelijk 24
ambigu 22
ampersand 44
Amsterdams perspectief
16
Angelsaksisch perspectief
16
anglicismen 14
apostrof 44
appeltje-eitje 20
arcering 3
argumentatiefouten 4
argumentum ad baculum
4
argumentum ad
hominem 4
argumentum ad
populum 4
art. 43
artikeltje 17
a.s. 43
asap 43
attachment 28
a.u.b. 43
audit 15
authentiek 24, 25
autocorrectie 40
automatismen 24
autootje 17
awkward 15
Azië 5
B1-niveau 22
b2b 15
baantje 17
balans 24
batterij 14
bedoeld/bedoelt 39
bedoeling 19, 38
bedoening 19
bedrijfje 17
bedrijven, verwijzen
naar - 32
beeld 2
beeldspraak 20, 23
begane grond J
begin 8
beginnen met en 34, G
beginnen met ik
28, 31, G
beginnen met maar
34, G
begrijpelijke taal 11, 22
begrijpt u 37
begrote/begrootte H, 39
behalve 19
behelzen 19
behoren tot een van
de B
behoudens 36
bekend zijn met 19
beknopt schrijven 1
beknopte bijzin B, 37
belangrijkste vraag 1
belerend klinken 31
beletseltekens 3, 44
beleving 24
Belgisch-Nederlands 16
beneden de rivieren 16
beogen 33
bepaald/bepaalt 39
bepaalde 23
beperking 9
beperking, mensen met
een - 3, 5
berichten 33
beroep op autoriteit 4
beroep op emotie 4
beroepsnamen 27, 41
bescheiden 33
beschikken over 33
beslissen 19
beslissingen maken 14
besluiten 19
besmette termen 26
best 37
best wel 37
beste 28
bestuur 32
bestuurderstaal 21
betalingsachterstand 25
betekend/betekent 39
betreffende 36
betrekken 23
betrokken 24
betrokkene 33
betwijfelen 18
bevlogen 24
bewaken 23
bewegende elementen 2
bewoner 19, 30